

UØNSKET FANGST Fiskerne brænder det skrald og skrot af, som ender i deres garn. Foto: Thomas Aue Sobol

Sony Nordic

Miljøchef
Bodil Stenholt

Hvad vil I gøre ved, at Sony-produkter eksporteres som elektronisk affald til Ghana?

Vi har allerede etableret systemet European Recycling Platform for at undgå, at den slags sker. I Danmark har vi en nordisk oparbejder, som sender elektronisk affald til genbrugsanlæg i Polen og Sverige, og der bliver med garanti ikke sendt noget uden for EU. I USA er der ikke samme lovgivning, så dér har Sony lavet en frivillig tilbagetagningsordning, som skal sikre miljørigtig genanvendelse af vore produkter. Men der er smuthuller, og i Danmark ser vi for eksempel, at meget elektronisk affald forsvinder fra genbrugspladserne – det bør der helt klart gøres noget ved. Vi kan heller ikke kontrollere lovgivningen i de lande, hvor skrottet ender, som for eksempel Ghana.

I Ghana er skaden sket. Vil I gøre noget for hjælpe til med at rydde op dernede? Du tænker på at tage ned og lave en hjælpeekspedition? Det kan jeg ikke tage stilling til på det foreliggende grundlag.

Er Sony enig med kritikerne i, at elektronikproducenter har ansvar for produktet "fra vugge til grav"?

Så vidt muligt det overhovedet kan lade sig gøre, er vi enige i, at det er udgangspunktet, og vi forsøger kontinuerligt i at mindske miljøpåvirkningen fra vore produkter i det program, vi kalder, Zero Carbon Footprint.

Men burde I så ikke være med til at tage ansvar for de apparater, der allerede ligger i Ghana?

Vi gør alt, hvad vi kan for at undgå disse ting, som vi synes er uheldige, men det kan være meget svært at gå ind i tredjeverdenslande og blande sig i deres interne lovgivning. ■

Fortsat fra forrige side ...

Resten endte hos børnene på Agboghoshie. Andre studerende bliver narret til at købe gammelt udstyr, der er på kanten til at bryde sammen.

»Til at begynde med er de glade og tror, de har lavet en god handel, men senere græder de, fordi de indser, de har spildt sparepengene,« siger it-forhandler Kher Neerag, der selv kun importerer nye computere.

Skrot forsvinder

Europæiske forbrugere efterlader hvert år 8,7 tons elektronisk affald, men der kan ikke redegøres for, hvor de 6,6 mio. tons ender, lyder det fra kritikerne. Millioner af tons skrot forsvinder altså uden om de systemer, der skal sikre en miljørigtig genanvendelse eller destruktion.

Den såkaldte Basel-konvention forbyder, at skrotten eksporteres fra OECD-lande til ikke-OECD-lande. Derimod må brugt udstyr, der virker, gerne sælges videre.

Ifølge Danwatch, der holder øje med virksomheders ageren i udviklingslande, er problemet dels, at kontrollen med, hvad der sendes ud af Danmark – og resten af Europa – ikke er god nok, dels at meget udstyr er så gammelt, at det går i stykker kort efter ankomsten til Ghana.

»Man er nødt til at tjekke hver eneste container, der sendes af sted, for at sikre sig, at udstyret rent faktisk virker,« siger redaktør Benjamin Holst.

Danwatch mener ligeledes, at producenterne bør tage ansvar for, at deres udstyr ikke ender på lossepladser som Agboghoshie.

»Når produkterne indeholder kemikalier, der er giftige for mennesker og miljø, så må producenterne også være med til at løse problemerne,« siger Benjamin Holst.

Danwatch vil nu kortlægge samtlige elektroniske lossepladser i Ghana og forsøge at spore affaldet tilba-

ge til afsenderne i Vesten. Greenpeace har ligeledes opfordret producenterne til at handle og udfase brugen af skadelige kemikalier og stoffer som for eksempel phthalater og bromerede flammehæmmere, og nu melder også udviklingsorganisationen IBIS sig ind i kampen mod skrottet.

»Lossepladsen er et deprimerende billede af, hvordan fattige lande lider under konsekvenserne af rige landes overforbrugs-problemer. Det er nødvendigt at gøre noget både i Ghana og i Danmark. Første skridt er at skabe opmærksomhed om problemet,« siger generalsekretær Vang Berthelsen. IBIS vil derfor blandt andet støtte de ghanesiske miljøjournalisters organisation for gennem pressen at øge det politiske pres.

Jagt på danske virksomheder

Miljøstyrelsen arbejder lige nu på en større undersøgelse af, hvad der sker med elektronisk skrot i Danmark. Målet er blandt andet at prøve at finde ud af, hvor meget skrot, der reelt forsvinder ud af landet. Ved at sammenligne mængden af markedsført elektronik med den mængde, der bliver indsamlet og behandlet, håber styrelsen at kunne få et overblik over situationen.

Selv om kritikerne forlanger flere kontroller af de containere med elektronik, der sendes ud af Dan-

mark, "overvejer" styrelsen blot at øge antallet af kontroller.

Til gengæld er det sikkert, at man vil sætte ind på andre fronter.

Miljøstyrelsen har bl.a. underretninger om, at nogle virksomheder sælger skrot til mellemmand, som sender det videre til afrikanske lande, uden der er styr på, om det er brugbart.

»Vi vil rette en informationskampagne mod disse virksomheder og fortælle dem, at udstyret skal være funktionsdygtigt og have en vis standard, når det bliver solgt til mellemhandlere, der sender det til Ghana eller andre steder. Hvis virksomhederne ikke sikrer det, så begår de noget ulovligt,« siger funktionsleder i Miljøstyrelsen, Lone Schou. Hun kan endnu ikke oplyse hvilke virksomheder, der er tale om.

Samtidig vil styrelsen i samarbejde med Skat uddanne toldere og politi til at blive bedre til at opdage skrottet.

Siden 2006 har det desuden været lovpligtigt for importører og producenter af elartikler i EU at lade sig registrere i det såkaldte WEEE-system (Waste Electrical and Electronic Equipment). Systemet administreres, hvor meget elskrot den enkelte virksomhed skal tilbagetage og håndtere. En opgave virksomhederne typisk klarer gennem fælles ordninger som for eksempel Elretur. Men ifølge en konsulentrapport udarbejdet for Miljøstyrelsen er der cirka 1.800 danske virksomheder, der snyder ved ikke at betale til den fælles ordning, selv om de burde. En kampagne skal få de såkaldte freeriders til at melde sig, og sker det ikke, truer Miljøstyrelsen med politianmeldelser.

Tæsk på vej hjem

Bag Agboghoshie, nede ved Guinea Golfen, ligger en lille bakke, som ghaneserne kalder Lavender Hill. Her dufter dog ikke af lavendel, men stinker af kloak og afbrændt skrald

» **Handlen med elektronisk affald er blevet en lukrativ international forretning på linie med for eksempel narko.**«

Mike Anane, direktør for sammenslutningen af ghanesiske miljøjournalister